

Omgevingsvisie Provincie Flevoland

Verslag strategiesessie

Datum: 26 november 2024, 15:00-17:00

Locatie: ProefLokaal, Marie Curielaan 1, 1341 BA Almere, Nederland.

Deelnemende organisaties: Landschapsbeheer, GGD Flevoland, ROC Flevoland, Afvalzorg Kwintes, GGZ-MO, Stichting Regenboogbuurt, Windesheim Flevoland, ROC Flevoland, IVN Flevoland, Inretail / Lokaal Retailbelang, RWS, Natuur & Milieufederatie Flevoland, ANWB, Flever, Flevolandschap, NV Afvalzorg, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Land-ID & Bureau Buhrs.

Opzet verslag: Dit verslag is een samenvatting van de opgehaalde inbreng bij de werkvormen. De inleidende powerpoint presentatie is meegestuurd als bijlage bij dit verslag.

Over de Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een langetermijnplan van de provincie Flevoland. In een omgevingsvisie staan de ambities en doelen die de provincie heeft voor de leefomgeving. Met als grote vraag: hoe ziet Flevoland er in 2050 uit? Hoe en waar wordt er gewoond, gewerkt en geleefd? En hoe wordt de schaarse ruimte in de provincie ingericht? Welke maatschappelijke kansen, opgaven en uitdagingen zijn er en welke oplossingen kunnen daarvoor bedacht worden?

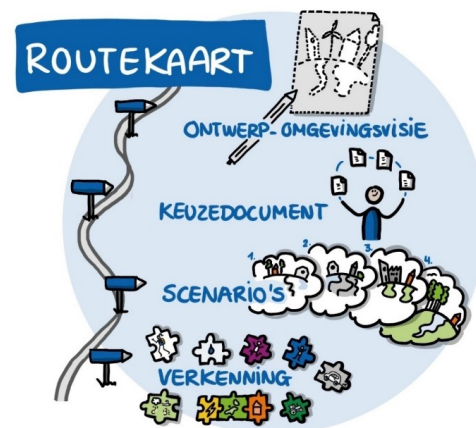
Participatie over scenario's

De routekaart voor het maken van de nieuwe omgevingsvisie bestaat uit vier fasen. De bijeenkomst waar dit verslag over gaat, maakt deel uit van de tweede fase. Voor deze fase heeft de provincie vier verschillende scenario's voor de toekomstige ontwikkeling van Flevoland opgesteld. Deze extreme scenario's helpen om inzicht te krijgen in de voor- en nadelen van verschillende ontwikkelrichtingen. Het doel is niet om één scenario te kiezen, maar om kansen, risico's en de voorkeuren van Flevoland in beeld te brengen.

De scenario's zijn tijdens meerdere bijeenkomsten getoetst bij verschillende doelgroepen zoals bij andere overheden, maatschappelijke partners en inwoners. Naast deze strategiesessie op 26 november 2024 organiseerde de provincie Flevoland drie regioateliërs in Almere, Emmeloord en Dronten op 2, 3 en 9 december. Ook werd er een fotoactie georganiseerd over de identiteit van Flevoland. Daarnaast deelt de Jongerenraad van Flevoland hun visie op de scenario's.

De vervolgstappen

De verzamelde input uit de participatie brengt de provincie samen in een keuzedocument met een of meerdere alternatieven voor een realistische omgevingsvisie. Daarna volgt een nieuwe participatieronde, die zal plaatsvinden in het tweede kwartaal van 2025. De laatste stap van dit proces is het opstellen van een ontwerp omgevingsvisie dat aan Provinciale Staten ter besluitvorming wordt voorgelegd. Na deze besluitvorming wordt de ontwerp omgevingsvisie ter inzage gelegd. Hier kan iedereen op reageren. Begin 2026 is de definitieve omgevingsvisie gereed.

Gebruikte werkvormen

- Hoop en vrees (individuele opdracht):

Bij binnenkomst kozen de deelnemers een afbeelding die staat voor hun hoop en hun vrees voor de toekomst van Flevoland. Ze beantwoordden daarbij twee vragen: Hoe hoop je dat Flevoland er in 2050 uitziet? En wat is je vrees als je aan het Flevoland van de toekomst denkt? Op de achterkant van de foto's schreven ze een korte toelichting om hun keuze uit te leggen.

- Reflectie op de scenario's (groepsopdracht):

De deelnemers brachten per scenario de kansen en knelpunten in kaart. Het doel van deze werkvorm was om vrij te denken en alle mogelijke kanten van de scenario's te belichten. Dit gebeurde door in te leven in twee rollen: een optimist en een pessimist. Als afsluiting werden de elementen uit de scenario's besproken die de deelnemers aan de provincie mee wilden geven voor de volgende fase en welke beter achtergelaten konden worden.

- Keuzekaart per thema (individuele opdracht):

Aan het einde van de sessie kregen de deelnemers de gelegenheid om een keuzekaart in te vullen. Dit was een individuele opdracht waarbij elke deelnemer per thema een voorkeursscenario kon aangeven. De thema's waren: mobiliteit en energie, klimaatadaptatie, economie, natuur, landbouw, wonen en gezondheidszorg.

Resultaat Hoop en Vrees

De deelnemers kozen een afbeelding die staat voor hun hoop en vrees over de toekomst van Flevoland. De gekozen foto's zijn te zien in de afbeelding. De opsomming hieronder is een samenvatting van de toelichtingen die deelnemers op de achterkant van hun foto schreven.

Resultaten Hoop

Natuur

- Een balans tussen natuur en economische bedrijvigheid.
- Het behoud van karakteristieke, open en groene landschap van Flevoland. Daarvoor moet ruimte blijven voor natuur, stadslandbouw, en recreatie.
- De geschiedenis en het erfgoed van Flevoland worden als waardevol beschouwd, zoals de Post'65-architectuur, het open karakter, en de pioniersgeschiedenis. Er moet respectvol met dit erfgoed omgegaan worden, ook als het om minder gewaardeerde periodes gaat.

Landbouw

- Verduurzaming van agrarische bedrijven en integratie van natuur met landbouw.
- Een harmonieuze combinatie van functies: wonen, werken, landbouw, natuur, en technologie.
- Innovatie wordt genoemd als een belangrijke pijler, waarbij technologie, stadslandbouw en nieuwe vormen van woningbouw onderdeel zijn van de gewenste toekomst.

Mobiliteit & energie

- Hoogwaardige OV-verbindingen (zoals de Lelylijn) en lokaal openbaar vervoer. Ook moet er worden ingezet op het versterken van fietsnetwerken.
- De '15-minuten stad' wordt genoemd als voorbeeld van hoe alles lokaal bereikbaar moet zijn.
- Verbondenheid: 'mensen, kansen en oplossingen dichtbij elkaar'

Zorg

- Aantrekkelijk voor verschillende groepen: bewoners, ondernemers, en bezoekers.
- Leefbare steden en dorpen met vitale voorzieningen (zoals retail, horeca, zorg, en cultuur).

Resultaten Vrees

Economie

- Men vreest dat economische belangen, zoals logistieke hubs en vervuilende industrieën, boven duurzaamheid en leefbaarheid worden geplaatst
- 'Verdozing' van Flevoland door logistieke hubs en zeer grote internationale bedrijven, die vershraling van het landschap veroorzaken.
- Flevoland moet geen een verlengstuk worden van de regio Amsterdam.
- Ontwikkelingen in retail, zoals outletcentra en online-retaildistributie, bedreigen de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen en steden.

Wonen

- Volbouwen van provincie met woningen en wegen, waardoor er onvoldoende ruimte overblijft voor recreatie, frisse lucht en groen. Angst dat kinderen opgroeien in een 'betonnen wereld', met beperkte toegang tot natuur en frisse lucht.
- Leegstand in binnensteden en dorpen, met een vershraling van sociale en economische functies als gevolg.
- De verstedelijking wordt ook gekoppeld aan het verdwijnen van de karakteristieke openheid van Flevoland.

Mobiliteit & energie

- Focus op technologische duurzaamheidsoplossingen, zoals windmolens en zonnepanelen, tast het het landschap aan. Dit gaat ten koste van waardevolle grond voor andere functies.

Zorg

- Zorg en welzijn staat onder druk in steden en dorpen. Het is onzeker of groei kan worden opgevangen zonder kwaliteit in te leveren.

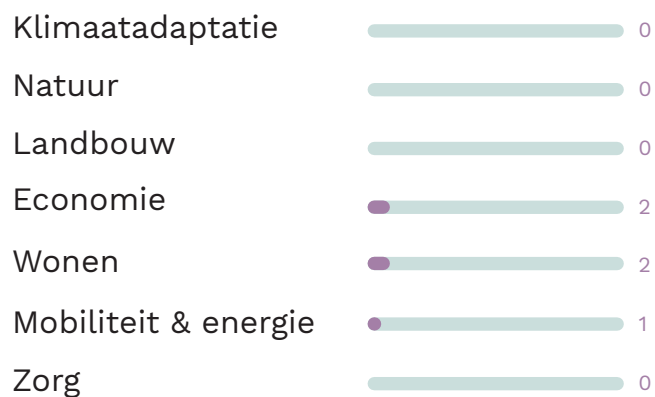

Resultaat voorkeurstemmen keuzekaart. Samenvatting per thema

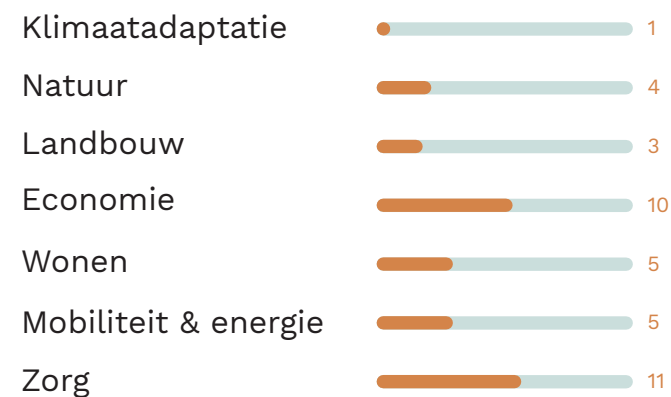
De deelnemers konden een keuzekaart invullen waarin men een voorkeursscenario kon kiezen per thema. Het resultaat is hier samengevat in aantal stemmen per thema weergegeven in de balkjes.

Innovatief Materieële welvaart - Clusteren

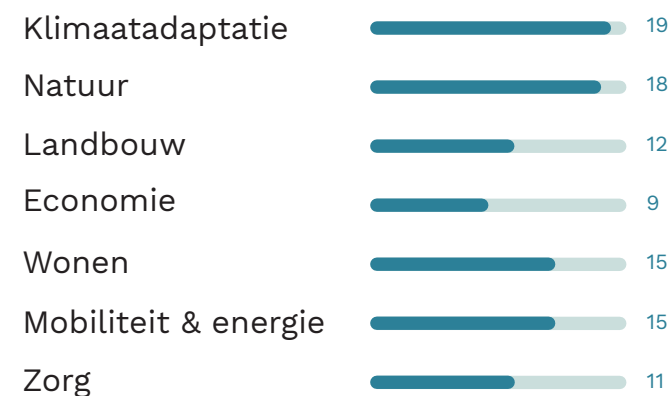
Doelmatig Efficiënte welvaart - Zoneren

Actief Individueel welzijn - Mozaïek

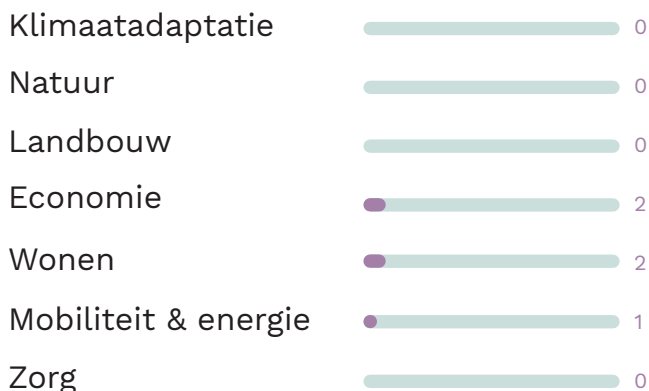
Robuust Krachtige leefomgeving - Verweven

Innovatief

Materiële welvaart - Clusteren

Resultaat voorkeurstemmen keuzekaart

Reflectie op thema's

Hieronder een samenvatting van de kansen en knelpunten voor dit scenario benoemd door de deelnemers. Als er bij een thema geen kansen of knelpunten zijn benoemd, is dit thema hieronder weggelaten.

Kansen

Mobiliteit

- De OV verbindingen kunnen verbeterd worden: onder andere de verbindingen richting Amsterdam en de Veluwe.

Innovatie en technologie

- Meer innovatie en efficiënter grondgebruik.
- Technologie wordt gezien als oplossing voor diverse uitdagingen.
- Flevoland kan zich positioneren als kennis- en innovatieland, met focus op landbouw, energie en mobiliteit.

Natuur en leefomgeving

- Aantrekkelijke woonomgeving, met heerlijk buiten wonen in balans met natuur.
- Natuur dichtbij mensen, met mogelijkheden voor houtproductie en wonen in natuurlijke gebieden.

Economische ontwikkeling

- Steden clusteren om betere toegang te bieden tot voorzieningen zoals zorg, scholen en werkgelegenheid.
- Economische ontwikkelingen volgen en versterken door slimme samenwerkingen.
- Flevoland biedt een economische impuls via efficiënte landbouw en innovatie.
- Kans om leegloop in Noordoostpolder en oostelijk Flevoland te benutten voor herinrichting en nieuwe functies.

Knelpunten

Identiteit en cohesie

- Flevoland dreigt unieke identiteit te verliezen door economische en stedelijke ontwikkelingen.
- Er is een toenemende ongelijkheid tussen stad en platteland, rijk en arm, en binnen bevolkingsgroepen.
- Welvaart wordt verward met welzijn, wat zorgt voor minder aandacht voor sociale samenhang en brede zorg voor inwoners.

Natuur en duurzaamheid

- Beperking van biodiversiteit en verlies van robuuste natuur door economische prioriteiten en landbouw zonder integratie met natuur.
- Bouw in kwetsbare gebieden zoals Natura 2000 en het Markermeer bedreigt rust, ruimte en natuurwaarden.
- Droogte- en wateropgaven blijven onopgelost, wat leidt tot negatieve effecten op mens en natuur.

Leefbaarheid

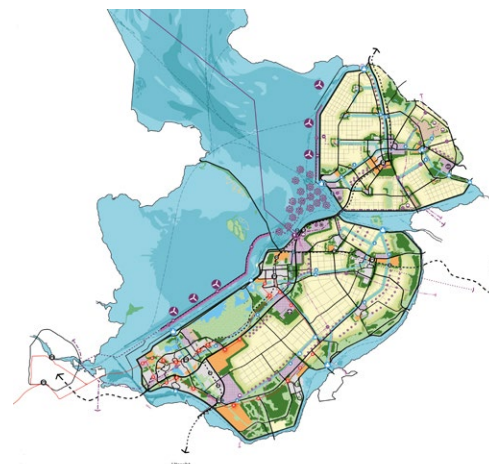
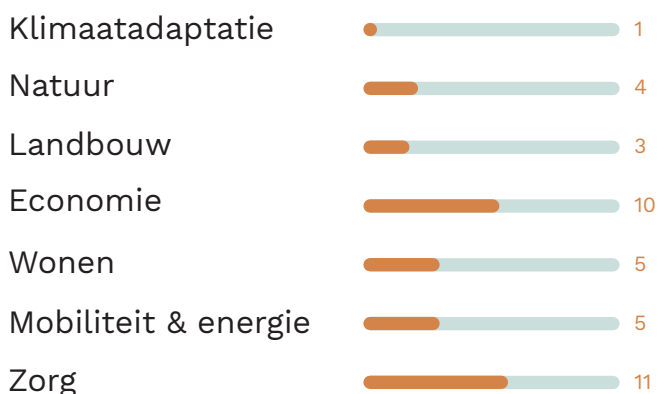
- Voorzieningen verschromen en worden onbereikbaar, vooral in de Noordoostpolder.
- Recreatief groen is onvoldoende toegankelijk nabij woningen, wat leefkwaliteit verlaagt.
- Risico op afnemende zorg en welzijn, wat kwetsbare groepen harder raakt.

Korte-termijn denken:

- Ontwikkelingen gestuurd door korte-termijn financiële prikkels, zonder duidelijke strategie voor de toekomst.
- Grote infrastructurele projecten zoals de Lelylijn en watermanagement blijven onzeker of onuitgevoerd.
- Problemen afwentelen op Flevoland vanuit omliggende provincies, zoals de locatie van een kerncentrale.

Doelmatig Efficiënte welvaart - Zoneren

Resultaat voorkeurstemmen keuzekaart

Reflectie op thema's

Hieronder een samenvatting van de kansen en knelpunten voor dit scenario benoemd door de deelnemers. Als er bij een thema geen kansen of knelpunten zijn benoemd, is dit thema hieronder weggelaten.

Kansen

Ruimte en middelen

- Schaalvoordelen in energieopwekking en efficiënte landbouw versterken de economische en ecologische balans.
- Integrale oplossingen en slimme ruimtelijke inrichting dragen bij aan efficiënt ruimtegebruik.
- Welzijn en gezondheid voor grote aantallen mensen door de ontwikkeling van bereikbare voorzieningen en overgangsgebieden tussen stad, natuur en landbouw.
- Het behoud van erfgoed als verbindende factor versterkt de identiteit van de regio. Scenario sluit aan bij originele plan voor Flevoland.

Innovatie en technologie

- Technologie en innovatie positioneren Flevoland als een showcase voor de wereld, bijvoorbeeld met watertechnologie en circulaire bedrijven.
- Innovaties in energie, onderwijs en landbouw creëren nieuwe mogelijkheden en dragen bij aan de maakbaarheid en duurzaamheid van de regio.

Verbinding en bereikbaarheid

- Dronten en de Noordoostpolder dichter bij Zwolle en Almere beter verbonden met Amsterdam versterken de bestuurlijke en fysieke integratie.
- Hoogwaardige OV- en fietsvoorzieningen verbeteren bereikbaarheid en verminderen druk op andere transportmodi.

Knelpunten

Ruimtelijke kwaliteit

- Gebrek aan multifunctioneel ruimtegebruik leidt tot inefficiëntie en ruimtedruk.
- Natuurgebieden worden ingeklemd en biodiversiteit neemt sterk af, wat de kwaliteit van habitats en ecosystemen bedreigt.
- Grootschalige ingrepen zoals het "dichtmetselen" van IJsselmeer en Markermeer verminderen de ruimtelijke en landschappelijke waarde.
- Uitbreiding energielandschap niet wenselijk: voegt weinig toe voor de gezondheid van mens en dier en de ruimtelijke kwaliteit.

Aansluiting op behoeften

- Doelmatigheid negeert behoeften aan rust, ruimte en aantrekkelijke leefomgevingen.
- Een te sterke focus op economische efficiëntie gaat ten koste van sociale cohesie en kansen voor innovatie.

Uitvoerbaarheid

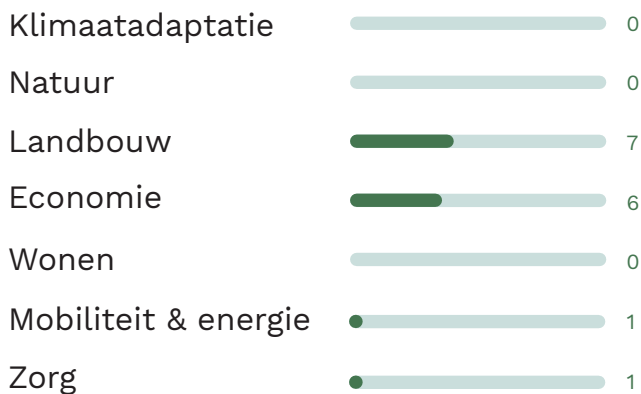
- Plannen worden als té visionair en moeilijk uitvoerbaar gezien, wat het vertrouwen in realisatie belemmert.
- Door scheiding functies niet flexibel genoeg om in te spelen op veranderingen in de maatschappij.

Actief

Individueel welzijn - Mozaïek

Resultaat voorkeurstemmen keuzekaart

Reflectie op thema's

Hieronder een samenvatting van de kansen en knelpunten voor dit scenario benoemd door de deelnemers. Als er bij een thema geen kansen of knelpunten zijn benoemd, is dit thema hieronder weggelaten.

Kansen

Lokale duurzaamheid en innovatie

- Lokale voedselvoorziening en korte voedselketens met een focus op landbouw die natuurwaarden respecteert.
- Creativiteit leidt tot nieuwe verdienmodellen en economische innovatie.
- Een goede waterbuffer en ecologische verbindingen versterken de relatie tussen mens en natuur.

Vrijheid en flexibiliteit

- Individuele ontplooiing en ruimte voor innovatieve woonvormen die aansluiten bij persoonlijke dromen en behoeften.
- Minder regeldruk om initiatieven zoals Groot Oosterwold en de 'Flevovrijstaat' ook daadwerkelijk mogelijk te maken.

Samenwerking

- Gemeenten kunnen met goede publiek-private samenwerkingen (PPS) winst behalen, zowel financieel als maatschappelijk.
- Aandacht voor integraal beleid, zoals rekening houden met waterbeheer en natuurlijke infrastructuur, versterkt de leefomgeving en samenwerking.

Knelpunten

Ruimtelijke kwaliteit

- Chaos en gebrek aan regie leiden tot een onsamenvangende ontwikkeling van functies en ruimteverspilling.
- Natuur versnipperd, landschappelijke kwaliteit raakt verloren, en cultuurhistorisch erfgoed wordt gesloopt of overgebouwd.
- Openheid en unieke identiteit van Flevoland dreigen verloren te gaan door verrommeling en versnippering.

Ongelijkheid en sociale polarisatie

- Ruimte wordt niet effectief benut; winkels zijn verspreid over de provincie, mislukte combinaties van functies, en grondspeculatie domineren.
- Vraagtekens bij woonzekerheid en betaalbaarheid. Werkt voor de "happy few," groeiende tegenstellingen tussen arm en rijk.

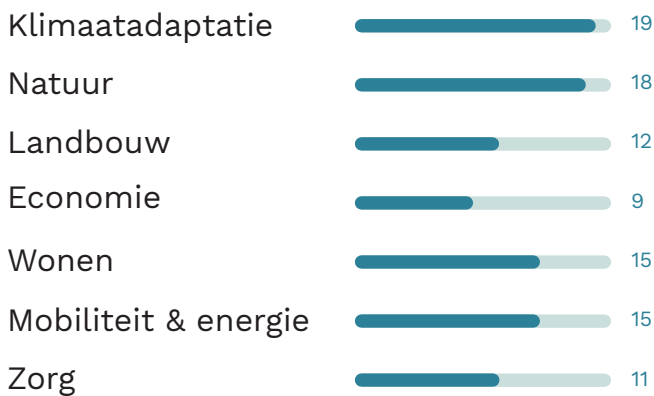
Infrastructuur en mobiliteit

- Verkeersveiligheid, files en slechte condities voor collectief vervoer beperken goede bereikbaarheid.
- Gebrek aan OV-opties zorgt voor een autogedreven samenleving, wat ecologische verbindingen verder verstoort.
- Ook zorg en onderwijs staan onder druk.

Robuust Krachtige leefomgeving - Verweven

Resultaat voorkeurstemmen keuzekaart

Reflectie op thema's

Hieronder een samenvatting van de kansen en knelpunten voor dit scenario benoemd door de deelnemers. Als er bij een thema geen kansen of knelpunten zijn benoemd, is dit thema hieronder weggelaten.

Kansen

Natuur

- Natuur is leidend bij ruimtelijke inrichting, met groene ecologische structuren en verbeterde biodiversiteit.
- Uitbreiding en versterking van Natura 2000-gebieden verhogen de kwaliteit van natuurbehoud.
- Doorlopende ecozones en groene verbindingen zorgen voor een duurzaam ecosysteem en toegankelijkheid van natuur.

Landbouw en innovatie

- Landbouw en natuur gaan hand in hand, met boeren als natuurbeheerders en nieuwe manieren van biologische en kleinschalige landbouw.
- Innovaties in landbouw dragen bij aan klimaatbestendigheid en natuurwaarden, terwijl voedselproductie gegarandeerd blijft.

Leefbaarheid

- Compacte steden en complementaire voorzieningen creëren een balans tussen stedelijke ontwikkeling en groene ruimte.
- Toegang tot zorg en welzijn wordt gewaarborgd voor alle bewoners, met behoud van ruimtelijke kwaliteit.
- Een groen en aantrekkelijk landschap biedt recreatiemogelijkheden en verhoogt de leefbaarheid.

Klimaatbestendigheid en waterbeheer

- Wateropgaven worden duurzaam opgelost met water borgen en een focus op drinkwater van hoge kwaliteit.
- Het scenario biedt een langetermijnvisie voor klimaatbestendige infrastructuur en landgebruik, inclusief groene en blauwe dooradering van de provincie.

Knelpunten

Ruimtelijke kwaliteit

- De focus op waterberging en natuurontwikkeling slaagt alleen als de landbouw zich sterk aanpast. Met dit scenario levert Flevoland te veel in op landbouw.
- De afhankelijkheid van energie-intensieve waterbeheersystemen zoals sluizen brengt uitdagingen voor duurzaamheid en veiligheid.
- Verlies van openheid in gebieden zoals het Markermeer en IJsselmeer door nieuwe ontwikkelingen vermindert de unieke landschappelijke waarde.
- Afname van infrastructuur zoals Lelystad Airport en belangrijke vaarroutes en autowegen leggen druk top bereikbaarheid en economische potentie.

Woonopgave

- Kans dat andere functies in steden en dorpen opgeofferd worden voor woningbouw.
- Verdichting leidt tot hoger bouwen en minder ruime woningen, wat de kwaliteit van de leefomgeving verlaagt.
- Realisatie van te weinig woningen, wat bijdraagt aan de woningnood.
- Het robuuste scenario is interessant maar het grootste knelpunt is dat de woningbouwopgave waarschijnlijk hier niet gehaald wordt. Is het een idee om de geest van het robuuste model te behouden maar een aantal stedelijke kernen toe te voegen?

Conclusie

Na de reflectie op de scenario's, is in groepen besproken wat de deelnemers de provincie mee willen geven in het vervolgproces van de omgevingsvisie en welke punten juist gelaten wilde worden. Hieronder een totaaloverzicht.

Wat nemen we mee?

Duidelijke sturing en integraliteit

- Er is behoefte aan heldere kaders en regie vanuit de provincie bij het aanpakken van grote opgaven, zoals wonen, mobiliteit, en natuur. Belangrijk dat het voorkeursscenario realistisch en schaalbaar is.
- Integraliteit is essentieel: landbouw, natuur, wonen en economie moeten in balans worden ontwikkeld.
- Grenzen durven stellen geeft duidelijkheid, maar moet ambitie en innovatie niet in de weg staan.
- Durf een langetermijnvisie te schetsen, rekening houdend met demografische en economische veranderingen.
- Flevoland moet haar eigenheid behouden, inclusief erfgoed, natuur en pioniersmentaliteit. "Weg=weg" is een belangrijk signaal.

Duurzame, groene, inclusieve en gezonde leefomgeving

- De natuur moet een leidende rol spelen in ruimtelijke ontwikkeling, met aandacht voor biodiversiteit, waterbeheer, en recreatief groen. Sterke groenstructuren zijn essentieel voor een gezonde leefomgeving
- Aandacht voor duurzaamheid, zoals circulaire economie en slimme mobiliteitsoplossingen.
- Zorg dat voorzieningen bereikbaar blijven voor iedereen, ongeacht inkomen of locatie. En leg de focus op welzijn, zorg en leefbaarheid.
- Binding tussen wonen en werken, nabijheid van voorzieningen, en aandacht voor sociale cohesie versterken een inclusieve samenleving.
- Nabijheid van groen en recreatiemogelijkheden is essentieel voor een aantrekkelijke en leefbare omgeving.

Wat laten we achter?

Verrommeling van het landschap en korte termijn denken

- Vermijden van verrommeling en versnippering in beleid, ruimte en functies.
- Horizonvervuiling door energielandschappen en grote bedrijfsgebouwen. Geen 'eenheidsworst' of ondoordachte verdeling van ruimte.
- Flexibiliteit in beleidsvorming is belangrijk, te rigide patronen moeten worden vermeden.
- Kortzichtige economische of ruimtelijke beslissingen. Ad-hoc beslissingen leiden tot ondoordachte ontwikkelingen. Provincie moet duidelijke kaders scheppen voor gemeenten en ondernemers.
- Het negeren van de impact van klimaatverandering en afnemende natuurwaarden is niet acceptabel

Economie boven natuur en samenleving

- Te veel macht voor de markt wordt afgewezen, vooral als het ten koste gaat van groen, natuur, en leefbare steden.
- Vermijd een strakke scheiding tussen natuur en landbouw; integreer functies waar mogelijk.
- Zorg dat economische ontwikkeling niet ten koste gaat van groen en gezonde leefomgevingen.
- Kerncentrales, luchthavens in kwetsbare gebieden zoals het IJsselmeer, en grote bewegingen naar de MRA (Metropoolregio Amsterdam) worden als ongewenst gezien.
- Stuur op duurzame groei en maatschappelijke balans, in plaats van enkel economische winst.